

N:o 141.

Af Herr C. A. Larsson: Om anvisande till disposition af hospitalet i Wadstena af ett årligt anslag från och med 1864, till så stort belopp som svarar emot grundröntan å qvarnen N:o 12 Öjebro i Herrberga socken, Wifolka härad.

Uti skrifvelse den 20 Januari 1866 har Kongl. Statskontoret förklarad, att den så kallade Hospitals- eller Pihlqvarnen N:o 12 i Öjebro, Herrberga socken, Wifolka härad, skulle vara ett undantag från de qvarnar, för hvilka grundröntorna från och med 1864 borde försvinna. Skälet härtill är, att nämnda qvarn skulle varit donerad till Wadstena hospital, och att köpeskillingen vid qvarnens försäljning till skatte skulle hafva kommit nämnda hospital till godo. Sedan häradsskrifvaren i fögderiet afskrifvit röntan på denna såväl som på öfriga qvarnar ur jordeboken, öppnades rättegång mot qvarnegaren, först hos Konungens Befallningshafvande i länet, som förklarade målet af tvistig beskaffenhet, samt sedermera hos Wifolka Häradsrätt, som ogillade hospitalssysslomannens käromål och frikände qvarnegaren från den omstämda grundröntans utgifvande. Men vid målets pröfning hos Kongl. Göta Hofrätt, förklarades Häradsrätten obehörig att handlägga tvisten, emedan densamma borde slitas på den administrativa vägen. Nu gjordes saken ånyo anhängig hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande samt Kongl. Kammarkollegium, med den påföljd att qvarnegaren dömdes att fortfarande utgifva den i jordeboken redan afskrifna grundröntan.

Dessa beslut grunda sig dock på en helt och hållet oriktig uppfattning af tredje punkten uti Kongl. kungörelsen den 30 December 1863. Uti nämnda punkt stadgas om hvilka qvarnar, som icke borde komma i åtnjutande af lindring i sin ränta, och deribland anföras sådana som tillhöra fromma stiftelser och af stiftelsen sjelf innehafvas. Vore hospitalet sjelf innehafvare af qvarnen, så vore domslutet i Kammarkollegii utslag rättvist, ty hospitalet vore då både gifvare och mottagare af den qvarnen åsatta grundräntan; men då nu qvarnen blifvit, lika med andra qvarnar, såld till skatte och kommit i annor egares hand, söker man förgäfvos efter någon rättsgrund för grundräntans uttagande hos qvarnegaren, hvaremot hospitalets rätt att få godtgörelse af statsmedel vill synas obestriddig. Med anledning häraf och då grunden till qvarnräntornas borttagande var den stora konkurrens emellan — och den obegränsade friheten att anlägga nya — qvarnar, så vill det synas som borde den ifrågavarande qvarnen vara berättigad till samma räntefrihet som alla andra qvarnar i riket.

Det uppgifna förhållandet vill jag med nedannämnda handlingar styrka inför det Utskott som får denna fråga att behandla.

Emellertid vågar jag vördsamt föreslå:

att Riksdagen måtte till disposition åt hospitalet i Wadstena anvisa ett årligt anslag från och med 1864 till så stort belopp, som motsvarar grundräntan å qvarnen N:o 12 Öjebro i Herrberga socken, Wifolka härad.

De bilagor som gifva stöd åt denna motion äro:

1:o. Konungens Befallningshafvandes i Östergötland resolution af den 29 Juni 1866, hvaraf inhemtas, att Konungens Befallningshafvande då ansåg hospitalssysslomannens lagsökningsanspråk af så tvistig beskaffenhet, att det icke kunde handräckningsvis pröfvas.

2:o. Wifolka Häradsrätts protokoll för höstetinget 1866 och vintertinget 1867 samt utslag på vintertinget 1869, deruti qvarnegaren befriades från grundräntans utgifvande.

3:o. Kongl. Hofrättens dom, som förvandlar saken från tvistemål till ett administrativt ärende.

4:o. Kongl. Kammarkollegii utslag på qvarnegarens besvär öfver Konungens Befallningshafvandes beslut, hvarigenom qvarnegaren dömes att utgifva grundräntan från och med 1864.

5:o. Utdrag af 1731 års jordebok, utvisande att den tiden inom Wifolka härad funnos endast femtiosex par qvarnstenar.

6:o. Tvänne bevis utmärkande, att inom samma härad numera finnas ett hundra par vanliga qvarnstenar samt tjugufyra skalmaskiner och grynverk samt

7:o. En skrifvelse från qvarnegaren, som visar, att jag blifvit anmodad väcka motion hos Riksdagen, för att skaffa honom befrielse från ett orättmätigt onus.

Stockholm den 29 Januari 1873.

C. A. Larsson,
från Östergötland.

N:o 142.

Af Herr Aug. Börjeson: Med förslag till ändring i gällande Skiftesstadga.

Under första, eller man kan nära nog säga största, delen af den tid, som Kongl. Skiftesstadgan af den 24 Maj 1827 var gällande, blefvo på många ställen och i min hemort, vid de flesta laga skiften, de delar af 10 och 11 §§ i 12 Kap., som tillåta, att der belägenheten oundgängligen kräfde fingo tre eller flera skiften hvarje delegare tilldelas, icke allenast i oträngda mål tillämpade utan äfven öfverskridna så att på icke få ställen delegarne fått sina hemman styckade i fyra, och någon gång i ännu flera ofta från hvarandra långt aflägsne delar, hvilket vid ett ordnadt jordbruk åstadkommer stora olägen-